

Савіна В.П.,
канд.пед.наук,
дацэнт

КАЛЕКТЫЎНА-ІНДЫВІДУАЛЬНАЯ ТВОРЧАСЦЬ У ПРАЦЭСЕ ПАДРЫХТОЎКІ РЭЖЫСЭРАЎ

Галоўнай асаблівасцю работы рэжысэра ў драматычным гэатры з'яўляецца тое, што працэс фарміравання і ўвасаблення мастацкай задумы будучага спектакля адбываецца ў калектыве. Таму пры падрыхтоўцы спецыяліста вучэбны працэс трэба мадэляваць так, каб ён у найбольшай ступені набліжаўся да умоў калектывнай рэжысуры, да агульнага ўзаемадзеяння і адначасова да захавання індывідуальнай своеасаблівасці кожнай асобы.

У сувязі з гэтым прапануем распрацаваную намі метадыку, якая мае на мэце раскрыццё некаторых шляхоў і умоў арганізацыі калектывнай мастацкай творчасці ў вучэбнай групе пры падрыхтоўцы будучых рэжысэраў.

На адным з заняткаў па рэжысуры абмяркоўвалася экалагічная праблема па матэрыялах дыскусіі «Літаратурнай газеты». Студэнты прыводзілі і свае прыклады з асабистых жыццёвых назіранняў. У працэсе дыскусіі ўзнікла калектывнае жаданне адказаць на праблему мастацкімі сродкамі. Гэта першы этап падыходу да задумы.

Праблема якой навакольнага асяроддзя паслужыла матэрыялам для узнікнення эпіода, дзейнасць якога адбываецца ў лесе напярэдадні Новага года. Геранія выбірае самую прыгожую ёлачку і сячэ яе. Радасць надыходзячага свята захавіла дзяўчынку, і пачуццё жалю не ўзнікае ў гледача. Таму мы вырашылі, што неабходна неяк эмацыянальна падкрэсліць пачуццё жалю да дрэўца, больш дакладна пабудаваць кампазіцыю эпіода, вызначыць падзею, яе асэнку, знайсці адпаведнае эмацыянальнае выражэнне. У працэсе калектывнага пошуку на рэпетыцыях узнікла такая карціна: ад удара сякеры елка раптам задрыжэла, застагнала, лес, які ўвасабляла група дзяўчат, замер, наспярохнуўся. На нашых вачах адкрылася, што ў ёлкі ёсць голас, што яна жывая. І гэта змяніла прапанаваны абставіны, саму падзею, усю звышзадачу эпіода.

Студэнты не толькі паражылі сам факт адкрыцця, але і сталі яго саўдзельнікамі. Паглыбіўся і змест эпіода, Ужо не дрэва секлі, а яго жывую душу. І зноў былі рэпетыцыі, у выніку якіх паслядоўнасць падзей атрымала далейшае развіццё і абгульненне. Ужо не адна, не дзве ёлкі застыгнулі, а сякеры заллакаў увесь лес. Студэнты паступова палышлі да новага псіхалагічнага павароту: няпер патрабавалася не толькі паспачуваць параненаму дрэву, а і як бы адказаць перад усім лесам, прыродай за свой учынак. Пастановачны пошук прывёў да лагічнага заканчэння эпіода, калі дзяўчына зразумела, што ў дрэва ёсць душа, што гэта

яна стогне пад ударам сякеры, а разам з ёй плача і лес. Дзяўчына сваім талем абматала нанесёную рану. Але каб лес паверыў ёй, гэтага было недастаткова. Трэба было валадзіць святла і для самага лесу, падыходзіць жа Новы год. У выніку сумеснага абмеркавання было вырашана прыбраць ёлку тут, у лесе. Дзяўчына зняла з сябе рукавіцы, шапачку, упрыгожыла імі, як цапкамі, ёлачку. І тады пачуўся радасны шум лесу. У адказ дзяўчынка ціха сказала: «З Новым годам, лес!»

Так металам арганізацыі калектывнай творчасці фарміравалася і ўвасаблялася задума.

Значэнне прапанаванага метаду ў тым, што ужо сам пошук выражэння задумы адбываецца калектывна, кожны ўдзельнік выступае ў ролі сатворцы, а не выканаўцы волі рэжысэра, педагога.

Малахава І.А.,
выкладчык

ДА ПЫТАННЯ АБ ВЫКАРЫСТАННІ ТЭРМІНА «КРЭАТЫЎНАСЦЬ» У НАВУКОВЫМ УЖЫТКУ

Сутнасць паняцця «крэатыўнасць», якое з'явілася ў навуковым ужытку толькі ў другой палове нашага стагоддзя, на сённяшні дзень дакладна не вызначана (напрыклад, Е.Торэнс налічыў 84 значэнні крэатыўнасці). Гэта змязана з тым, што даследчыкі прытрымліваюцца розных навуковых накірункаў і самых разнастайных метады і метадалогій.

Аднак нягледзячы на існуючыя адрозненні ва ўсіх выпадках крэатыўнасць разглядаецца як нейкая сутнасць, якая не вычэрпваецца сумай прыкмет, а абумоўлівае змену адносін да гэтых прыкмет, дзе яны пераўтвараюцца з сутнасных характарыстык у паказчыкі нейкай сутнасці. Гэта палажэнне вынікае з даных сучаснай псіхалагічнай навукі, тут асноўны вывад аб звязанні крэатыўнасці да пераліку асобных уменняў, аб нятоеснасці інтэлекту і ведаў грунтуецца на эксперыментальных доказах. Прычым, калі гаворка заходзіць аб выхаванні крэатыўнасці, маецца на ўвазе развіццё здольнасцей да такіх заняткаў, у выніку якіх будзе атрыманы творчы прадукт (Э.Фром). У гэтым выпадку крэатыўнасць трактуецца як здольнасць да творчага стылю дзейнасці. І сутнасць яе заключаецца не ў простым колькасным назапашванні ведаў, а ва ўменні якасна, па-новаму іх выкарыстоўваць, накіроўваць на атрыманне арыгінальных ідэй і вынікаў (Д.Расел, К.Тэйлар).

Некаторыя даследчыкі, напрыклад В.Лоўнфелд, спрабуюць адрозніваць інтэлект і крэатыўнасць, хоць яны з'яўляюцца аднолькава важнымі і ўзаемазвязанымі аспектамі розуму. Але калі інтэлект — гэта аб'ектывнае ўспрыманне фактаў, то крэатыўнасць — гэта суб'ектывны стыль дзейнасці, г.зн. індыві-